VILNIAUS RAJONO PEDAGOGINĖ PSICHOLOGINĖ TARNYBA
Įstaigos pavadinimas

Įstaigos kodas 302678586

PATVIRTINTA
Vilniaus rajono pedagoginės
psichologinės tarnybos direktoriaus
2025 m. sausio 31 d. įsakymu Nr.
_____

DARBUOTOJO, VAIRUOJANČIO TRANSPORTO PRIEMONĘ DARBO REIKALAIS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
Nr. 3

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS
II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO
III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ VAIRAVIMĄ
IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI VAIRAVIMO METU
V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS
VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

I. BENDROJI DALIS

1. Ši Darbuotojo, vairuojančio transporto priemonę darbo reikalais, saugos ir sveikatos instrukcija (toliau –instrukcija) taikoma visiems Vilniaus rajono pedagoginės psichologinės tarnybos (toliau – Įstaiga) darbuotojams, vairuojantiems Įstaigai nuosavybės teise priklausančią arba pagal nuomos sutartį Įstaiga naudojamą pareiginę, darbo, bendro naudojimo, gamybinę ar kitokią transporto priemonę – automobilį, elektromobilį, dviratį, elektrinį paspirtuką.

2. Darbuotojui teisė vairuoti transporto priemonę suteikiama tik kai jis turi galiojantį vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti atitinkamos kategorijos transporto priemonę, yra nustatyta tvarka pasitikrinęs sveikatą ir turintis galiojančią sveikatos patikrinimo pažymą, Įstaigoje nustatyta tvarka instruktuotas.

3. Vairuojant darbuotojas su savimi turi turėti vairuotojo pažymėjimą, automobilio registracijos ir techninės priežiūros dokumentus, civilinės atsakomybės draudimo polisą, kitų draudimo sutarčių polisų kopijas ir, jei reikalinga, kelionės lapą.

4. Vairuotojas privalo laikytis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo reikalavimų**,** Lietuvos Respublikos kelių eismo taisyklių reikalavimų bei Įstaigos vidaus darbo tvarkos taisyklių, vykdyti šios instrukcijos ir kitų darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų, susijusių su atliekamu darbu, reikalavimus. Tinkamai naudoti asmenines apsaugos priemones, darbo priemones naudoti pagal darbo priemonių dokumentuose nurodytus jų saugaus naudojimo reikalavimus.

5. Už keleivių ir krovinių saugą, transportuojamų transporto priemone, atsako transporto priemonės vairuotojas.

6. Vairuotojui, nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

7. Pavojingi, kenksmingi, ir kiti rizikos veiksniai, esantys ir galintys pasireikšti darbuotojo darbo aplinkoje:

Pavojingas veiksnys	**Galimos pasekmės**	**Veiksmai norint išvengti pavojaus**
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Triukšmas	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui	Jeigu bendras triukšmo lygis didesnis negu 80 dBA, būtina naudoti apsaugines prieštriukšmines priemones.
 Paslydimas, suklupimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Kai grindys šlapios, slidžios, būtina naudoti įspėjamąjį ženklą **„Atsargiai slidu“** bei nurodyti alternatyvius praėjimus. Išsiliejus skysčiams nedelsiant juos išvalyti, naudojant tinkamą valymo

		metodą.
 Įrenginių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Nuolat tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikytis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Gaisro ar sprogimo galimybė	Galimos traumos, nudegimai	Nešiojamo kompiuterio baterijos sprogimo pavojus dėl įrenginio perkaitimo, aukštos aplinkos temperatūros.
 Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
 Terminiai nudegimai, apsišaldymas suskystintomis dujomis	Galimos traumos, nudegimai	Nesiartinti (ir neprisiliesti) prie veikiančio variklio.
Stereotipiniai judesiai	Galimas riešo sąnario uždegimas, riešo kanalo tunelinis sindromas, „spragsintis pirštas“ ir kt. raumenų, sausgyslių uždegimai	Dėl nuolatos pasikartojančių rankų judesių, dalyvaujant plaštakai, riešui ir pirštams, kas valandą daryti pertraukas, pakeičiant darbo pozą.
Darbo poza	Galimi galvos, kaklo, nugaros skausmai	Kompiuterizuota darbo vieta ir darbo poza turi atitikti ergonomikos reikalavimus.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 25 kg; moterims - iki 16 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese.
Automobilių išmetamųjų dujų kenksmingas poveikis	Galimi apsinuodijimai	Anglies monoksido koncentracija neturi viršyti ilgalaikio poveikio ribinės vertės 25 mg/m3 dydžio,

8. Siekiant išvengti apsinuodijimo kuro garais ir variklio išmetamomis dujomis **draudžiama:**

8.1. uždaroje patalpoje laikyti įjungtą variklį;

8.2. laikyti transporto priemones neuždengus dangteliais jų degalų bakų;

8.3. garaže pilti degalus į transporto priemonės kuro baką;

8.4. garažuose ir remonto dirbtuvėse, kuriuose yra apžiūrų duobės ir rūsiai, draudžiama laikyti automobilius su dujine įranga.

9. Vairuojant trasnsporto priemonę privaloma laikytis kelių eismo taisyklių.

10. Nesilieskite prie transporto priemonės variklio, išmetimo sistemos ir kitų įkaitusių dalių, automobiliuose su dujine įranga nesilieskite prie suskystintų dujų kuro sistemos dalių, nes

garuodamos dujos gali atšalti iki -164°C.

11. Įtarus, kad vairuojamas automobilis gali sukelti vibracinę ligą, reikalauti iš darbdavio, kad būtų įvertinta profesinė rizika.

12. Automobilinio benzino garai dirgina odą, akis ir kvėpavimo takus. Įkvėpti benzino garai gali sukelti mieguistumą ir svaigulį.

13. Dyzelino garai dirgina kvėpavimo organus. Įkvėpus didelį kiekį dyzelino garų, galimas cheminio apsinuodijimo pavojus gali sukelti mieguistumą ir svaigulį.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ VAIRAVIMĄ

14. Prieš pradedant vairuoti automobilį, elektromobilį, darbuotojas privalo privalo ją apžiūrėti ir įsitikinti ar nėra mechaninių ir/ar kitokių pažeidimų, ar tvarkingi saugos diržai, ar yra sukomplektuota pirmosios pagalbos vaistinėlė, gesintuvas ir ar yra kiti nustatyta tvarka priklausantys automobilyje būti daiktai bei dokumentai.

15. Pastebėjęs bet kokius trūkumus transporto priemonėje vairuotojas turi imtis atitinkamų veiksmų jiems pašalinti, apie tai pranešant už transporto priemonės savalaikę techninę priežiūrą atsakingam Įstaigos darbuotojui.

16. Transporto priemonę vairuoti **draudžiama, jeigu:**

16.1. nėra gesintuvo, vaistinėlės, avarinio ženklo ir šviesą atspindinčios liemenės;

16.2. neveikia pagrindinis stabdys (vairuotojas negali sustabdyti priemonės);

16.3. neveikia arba blogai veikia vairo mechanizmas (vairuotojas negali valdyti priemonės);

16.4. lyjant, sningant arba esant rūkui vairuotojo pusėje neveikia stiklo valytuvas;

16.5. tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui nedega joks (artimųjų, rūko šviesų) priekinis kairysis žibintas, sugedus bent vienai galinei gabaritinei šviesai, neveikia avarinė šviesos signalizacija arba transporto priemonės gale nėra pritvirtinto avarinio sustojimo ženklo.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI VAIRAVIMO METU

17. **Darbuotojas, vairuojantis automobilį, elektromobilį privalo:**

17.1. nuolat stebėti kontrolės matavimo prietaisus ir automobilio mechanizmų darbą;

17.2. nuo priekyje važiuojančios transporto priemonės laikytis tokiu atstumu, kad atsižvelgiant į gamtines sąlygas, kelio būklę ir važiavimo greitį galima būtų automobilį saugiai sustabdyti;

17.3. nedelsdamas sustoti, jei sugedo automobilis, taip pat esant kitiems gedimams, kurie kelia grėsmę pėsčiųjų saugumui ar pačiam darbuotojui;

17.4. įvykus transporto priemonės gedimui, reikia nedelsiant informuoti Įstaigos paskirtą atsakingą asmenį už transporto priemonių techninę priežiūrą.

18. Uždaroje patalpoje, su įjungtu transporto priemonės varikliu, galima būti ne ilgiau kaip 5 minutes. Kitu atveju galima apsinuodyti išmetamosiomis dujomis.

19. Veikiant varikliui ilsėtis ar miegoti transporto priemonėje draudžiama.

20. Jeigu prireikia tempti kitą automobilį, darbuotojas turi jį nuolat stebėti. Standžioji vilktis turi būti ne ilgesnė kaip 4 m, o laksčioji – 6 m.

21. Norint pakeisti transporto priemonės ratą, reikia sustoti lygioje vietoje, išjungti variklį, užtraukti rankinį stabdį, išlaipinti keleivius. Prieš keliant automobilį kėlikliu, būtina užfiksuoti bent

vieną jo ratą pakišant atramas, kad automobilis negalėtų savaime pajudėti. Vairuotojas turi įsitikinti, ar yra stabilus gruntas po transporto priemone, jei ratas keičiamas šalikelėje ar tam nepritaikytoje vietoje.

22. Pervežamų rūgščių, šarmų ir skystų nedegiųjų chemikalų buteliai automobilio kėbule turi būti sandarūs, sustatyti vertikaliai ir gerai pritvirtinti. Vežti automobiliais degius skysčius buteliuose, bidonuose, kibiruose ir panašiuose induose draudžiama.

23. Vairuojant elektromobilį, atliekant elektromobilio įkrovimą iš pakrovimo stotelės, būtina vadovautis pakrovimo stotelės gamintojo pteikiama eksploatavimo instrukcija. Atliekant elektromobilio pakrovimą iš buitinio tinklo būtina vadovautis įkrovimo kabelio gamintojo naudojimo instrukcija.

24. Darbuotojui, vairuojančiam automobilį, elektromobilį, **draudžiama:**

24.1. vairuoti apsvaigusiam nuo alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų, taip pat sergant ar pervargus;

24.2. išmesti iš transporto priemonės kokius nors daiktus, šiukšles, teršti aplinką, pilti tepalus ne specialiai tam skirtose vietose;

24.3. perduoti automobilį, elektromobilį kitam asmeniui, jei pastarasis su savimi neturi vairuotojo pažymėjimo, suteikiančio teisę vairuoti šios kategorijos automobilį, taip pat jei jam nesuteikta teisė vairuoti įstaigos transportą;

24.4. vežti skystą ar smulkų krovinį nesandarioje taroje;

24.5. su automobiliu, elektromobiliu, bandyti išlaisvinti prišalusius prie žemės ar esančius žemėse krovinius, atidaryti arba uždaryti vartus automobilio bamperiu;

24.6. rūkyti arti automobilio benzino prietaisų ir įrengimų;

24.7. šildyti automobilį, elektromobilį atvira ugnimi;

24.8. automobilio, elektromobilio kabinoje laikyti ir vežiotis kurą ar kitus lengvai užsiliepsnojančius skysčius;

24.9. eksploatuoti techniškai netvarkingą automobilį, elektromobilį;

24.10. išlipti iš automobilio prieš tai neįsitikinus, kad situacija kelyje saugi, kad neatvažiuoja kiti automobiliai;

24.11. užpildant automobilio kuro baką, draudžiama naudoti kibirus ar kitus atvirus indus, pro žarną siurbti kurą burna;

24.12. jungti elektromobilį pakrovimui imant kabelį šlapiomis rankomis;

24.13. elektromobilio pakrovimui naudotis pažeistu ir/ar netvarkingu kabeliu;

24.14. įkrauti netvarkingą (sugedusį) elektromobilį;

24.15. naudoti netvarkingą elektromobilio maitimo lizdą, arba lizdą be įžeminimo;

24.16. jungti elektromobilio kabelį prie netvarkingos elektros instaliacijos arba naudoti prailgintuvą;

24.17. vežti žmones ne tam skirtais automobiliais.

25. **Darbuotojas, vairuojantis dviratį, privalo:**

25.1. laikytis Kelių eismo taisyklių ir gamintojo nustatytų dviračio eksploatavimo reikalavimų;

25.2. patikrinti, ar teisingai sureguliuotas balnelio stovelio ir vairo iškyšos aukštis. Jie negali būti ištraukti daugiau nurodytos žymos. Vairo ir balnelio stovelio aukštis turi būti darbuotojo sureguliuotas taip, kad užtikrintų stabilų ir patogų važiavimą. Jei dviratis yra su amortizuojančia priekine šake arba galine pakaba, prieš kiekvieną važiavimą stipriai žemyn spausdamas dviratį darbuotojas turi patikrinti amortizatorių būklę bei apžiūrėti, ar gerai priveržti tvirtinimo varžtai;

25.3. vizualiai apžiūrėti stabdžių konstrukciją ir patikrinti jų veikimą. Važiuoti galima tik tada, jei nepastebėta jokių dviračio stabdžių veikimo sutrikimų. Kairiąja stabdžių rankenėle valdomas priekinis, o dešiniąja – galinis stabdis. Staigiai stabdant, būtina vienu metu naudoti priekinius ir galinius stabdžius. Negalima staigiai stabdyti vien priekiniu stabdžiu;

25.4. būti atsargus stabdant dviratį šlapiame ir slidžiame kelyje, važiuojant šlapiu keliu laikytis saugaus greičio, neįsibėgėti, stabdžių rankenėlę spausti vienu ar dviem pirštais, kad neprarasti vairavimo kontrolės;

25.5. patikrinti padangas prieš kiekvieną kelionę. Negalima naudoti dviračio jei pastebėta, kad nors vienoje padangoje nėra ar trūksta oro slėgio;

25.6. patikrinti priekinių ir galinių žibintų veikimą;

25.7. dviem žmonėms važiuoti vienu dviračiu draudžiama. Ant galinės bagažinės galima pervežti krovinį ne sunkesnį kaip 15 kg. Priekyje esančio krepšio leistina apkrova – iki 10 kg;

25.8. kiekvieną kartą sustojus, darbuotojas dviratį privalo prirakinti prie dviračių laikymo stovo, jam skirtu apsaugos nuo vagysčių įrenginiu, kuris yra dviračio komplektacijoje. Apsaugos nuo vagysčių įrenginio raktelį darbuotojas privalo visą laiką turėti su savimi. Privaloma prirakinti ne tik rėmą, bet ir ratus, kitus vertingus aksesuarus. Dviračio rakinimo vieta turi būtų gerai matoma;

25.9. važiuojant dviračiu būtina nuolatos stebėti aplinką, ypač atkreipti dėmesį į vairuotojus išvažiuojančius iš šalutinių kelių. Darbuotojas visada turi būti pasiruošęs stabdyti;

25.10. važiuojant šalia gatvės pakraštyje stovinčių automobilių, laikytis tinkamo atstumo nuo jų, vengti susidūrimo su atidaromomis automobilių durelėmis;

25.11. važiavimui tamsiu paros metu rinktis apšviestus kelio ruožus;

25.12. įsitikinti, kad kelnės ar batų raišteliai nebus įtraukti į grandinę ar neužkibs už žvaigždžių, pedalų ir švaistiklių;

25.13. lenkiant pėsčiuosius jiems iš nugaros, jų neišgąsdinti, pranešti apie save iš anksto, tam skirtu įspėjamuoju garsiniu garsu. Stengtis numatyti pėsčiųjų judėjimo kryptį, pravažiuoti jiems už nugaros kertant jų praeitą, o ne būsimą kelią.

26. **Darbuotojas, vairuojantis elektrinį paspirtuką, privalo:**

26.1. laikytis eismo taisyklių ir gamintojo nustatytų elektrinio paspirtuko eksploatavimo reikalavimų;

26.2. paspirtuką naudoti atsargiai, išlaikant tinkamą greitį ir atstumą, ypač tada, kai nėra susipažinęs su vieta;

26.3. važiuojant per nelygius paviršius laikytis 5-10 km/val. greičio;

26.4. važiuojant už pėsčiųjų, skambinti varpeliu, kad juos įspėti;

26.5. važiuojant tarp pėsčiųjų laikytis dešinės pusės ir važiuoti mažu greičiu arba nulipti nuo prietaiso;

26.6. važiuojant saugotis durų ir kitų objektų esančių virš galvos;

26.7. nevažiuoti per kliūtis, jas apvažiuoti;

26.8. važiuojant visada stovėti ant paspirtuko abiejomis kojomis.

27. Darbuotojui, vairuojančiam elektrinį paspirtuką, **draudžiama:**

27.1. važiuoti per lietų;

27.2. spausti akceleratorių važiuojant į pakalnę ar varantis paspirtuką;

27.3. kabinti kuprines ar kitus sunkius daiktus ant vairo;

27.4. važiuoti automobiliams skirtais keliais ir gyvenamosiose zonose, kur leidžiamas automobilių ir pėsčiųjų eismas;

27.5. sukti vairą staigiais judesiais;

27.6. ažiuoti per balas gilesnes nei 2 cm.;
27.7. važiuoti ant vieno paspirtuko dviese;
27.8. dėti koją ant galinio purvasargio;
27.9. liesti stabžių diską rankomis;
27.10. važiuojant atitraukti rankas nuo vairo.

28. Negalima skolinti savo paspirtuko tiems, kurie yra nesusipažinę su naudojimo instrukcija.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

29. Darbuotojas, nukentėjęs dėl nelaimingo atsitikimo darbe (jeigu jis pajėgia), ir asmuo, matęs įvykį arba jo padarinius, privalo nedelsdami pranešti tiesioginiam vadovui apie nelaimingą atsitikimą darbe.

30. Susidarius avarinei situacijai ar įvykus avarijai, nedelsiant nutraukti darbus ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.

31. Įvykus nelaimingam atsitikimui, pirmiausia reikia nukentėjusįjį atpalaiduoti nuo traumuojančių faktorių, suteikti pirmąją pagalbą, jeigu reikia iškviesti gydytoją ir pranešti tiesioginiam vadovui.

32. Automobilis, elektromobilis, paspirtukas ar dviratis, iki nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokioje padėtyje, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jeigu tai kelia pavojų darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami grafiškai ir aktu, nufotografuojant, nufilmuojant.

33. Darbuotojas vairuojantis automobilį, elektromobilį, paspirtuką ar dviratį, įvykus eismo įvykiui privalo:

33.1. nesukeldamas papildomo pavojaus, iškart sustoti, vairuojantis automobilį – įjungti avarinę šviesos signalizaciją, pastatyti avarinio sustojimo ženklą;

33.2. imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų suteikta pirmoji medicinos pagalba nukentėjusiesiems, iškviesti medicinos pagalbą, o jeigu to padaryti neįmanoma – pasirūpinti, kad pakeliui važiuojančios transporto priemonės nugabentų nukentėjusiuosius į artimiausią gydymo įstaigą;

33.3. nedelsdamas pranešti apie eismo įvykį policijai, tiesioginiam vadovui;

33.4. pasilikti eismo įvykio vietoje, imtis priemonių, kad būtų išsaugoti jo pėdsakai, užrašyti eismo įvykį mačiusių liudytojų pavardes ir adresus.

34. Įvykus eismo įvykiui ne gyvenvietėje, jeigu iškviesti medicinos pagalbą nukentėjusiesiems arba nuvežti juos į gydymo įstaigą kitu transportu neįmanoma, darbuotojas vairuojantis automobilį privalo nugabenti nukentėjusiuosius į artimiausią gydymo įstaigą savo transporto priemone, ten pasakyti savo pavardę, transporto priemonės valstybinį numerį ir grįžti į eismo įvykio vietą.

35. Įvykus transporto priemonės ar dviračio gedimui, dėl kurio transporto priemonės eksploatacija negalima, darbuotojas nedelsdamas turi informuoti tiesioginį vadovą.

35.1. Pastebėjus gaisrą, nedelsiant pranešti apie gaisrą Valstybinei priešgaisrinei gelbėjimo tarnybai Bendruoju pagalbos telefonu . Skambinant pranešti tikslų adresą ir žinomas gaisro kilimo aplinkybes;

36. informuoti tiesioginį vadovą ir gesinti gaisro židinį turimomis gaisro gesinimo priemonėmis, neleidžiant jam išsiplėsti, jeigu tai nekelia pavojaus sveikatai ir gyvybei.

VII. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

37. Baigęs darbą, darbuotojas privalo:

37.1. pastatyti automobilį, elektromobilį, paspirtuką ar dviratį į garažą ar kitą nurodytą vietą;

37.2. apžiūrėti, ar transporto priemonė nepažeistaą, ar neteka degalai arba dujos, alyva, aušinimo, stabdžių ir amortizatorių skysčiai;

37.3. apie darbo metu pastebėtus gedimus pranešti tiesioginiam vadovui.

_____